

УДК 658:005.922.1:33

Блакита Г. В.

Бутова Т. Ю.

Київський національний торговельно-економічний університет

НАУКОВА ПАРАДИГМА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

У статті розглянуто сутнісні характеристики фінансової безпеки підприємства. Проаналізовано, узагальнено, систематизовано сучасні підходи до трактування цього поняття. Виокремлено категоріальну варіабельність розуміння сутності фінансової безпеки підприємства та її змістові ознаки. Запропоновано власне визначення сутності поняття «фінансова безпека підприємства».

Ключові слова: безпека, фінансова безпека підприємства, фінансовий стан, фінансова стійкість, ризик, загроза, фінансові інтереси.

Постановка проблеми. Глобалізаційні та євроінтеграційні процеси сьогодення можна охарактеризувати швидкими змінами внутрішнього та зовнішнього середовища функціонування підприємства. Така ситуація за несприятливих умов може викликати певні загрози його фінансовим інтересам та спричинити настання фінансового колапсу.

Здатність підприємств стабільно розвиватися визначається міцністю їх фінансового стану, ефективністю фінансової діяльності, а також стійкістю до впливу будь-яких негативних факторів, що загалом характеризують рівень його фінансової захищеності. За цих умов важливим завданням щодо організації ефективної роботи підприємства є формування та забезпечення його фінансової безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження проблеми фінансової безпеки підприємства стало предметом наукових дискусій у рамках робіт таких вітчизняних та зарубіжних вчених, як Е. Альтман, О.В. Ареф'єв, О.І. Барановський, І.О. Бланк, М.М. Єрмошенко, С.М. Ілляшенко, К.С. Горячева, Ю.Б. Кракос, Р. Тоффлер.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Поняття фінансової безпеки як самостійний об'єкт управління є відносно новим, але воно комплексно й досить детально досліджено сучасними вченими на макrorівні в системі більш загальних категорій, таких як «національна безпека», «економічна безпека країни». Незважаючи на це, багато понятійних характеристик та методичних положень потребують уточнення й адаптації щодо рівня суб'єктів ринку.

Мета статті полягає у виокремленні фінансової безпеки як об'єкта управління в системі економічної безпеки діяльності підприємства.

Виклад основного матеріалу. Фінансова безпека належить до найбільш складних категорій, що об'єднує результати дотримання безпеки підприємства в усіх сферах діяльності та має виключне значення для його існування. Її сутність має суперечливий щодо причинно-наслідкового зв'язку з результатами діяльності характер, а сам термін часто вживається синонімічно разом з фінансовим станом та фінансовим забезпеченням підприємства.

В класичній науковій літературі термін безпеки підприємства/організації не знайшов широкого вжитку, проте поняття забезпечення суб'єкта ринку в тій чи іншій вербальній інтерпретації не раз було предметом значимих наукових досліджень. Так, відомий англійський вчений Стаффорд Бір обґрунтував концептуальну модель життєздатної системи, яку виклав у трьох роботах, таких як «Мозок фірми» ("Brain of the Firm", 1972 рік), «Серце підприємства» ("Heart of the Enterprise", 1979 рік), «Системне діагностування організації» ("Diagnosing the System for Organisations", 1985 рік). За цієї моделі підприємство буде здатне вижити в разі забезпечення керованості, навчання, адаптації та розвитку, що реалізується в управлінських функціях, а саме здійсненні операцій, координації, контролю, інтелектуальному вдосконаленні та формуванні політики. Отже, вчений стверджує, що життєдіяльність суб'єкта буде забезпечена не через досягнення його певного стану, а в результаті створення управління системи, здатної до подолання загроз розвитку підприємства.

Більшість науковців пропонує розглядати фінансову безпеку підприємства як складову економічної безпеки, зазначаючи, що вони співвідносяться як часткове й загальне. Так, В.В. Шликов вбачає безпеку підприємства в можливості захисту від несприятливих умов середовища [1, с. 17], а Л.П. Гончаренко – забезпеченні ефективного динамічного розвитку [2, с. 217]. Зазначені позиції хоча й різняться за стадіями прояву безпеки (як дії щодо нівелювання загроз та поточного сприяння бажаному вектору розвитку), але характеризують один і той самий процес, а саме створення безпеки економічного розвитку підприємства шляхом подолання можливих загроз та усунення джерел небезпеки. Викликає сумнів лише твердження Л.П. Гончаренко стосовно того, що стан економічної безпеки впливає на рівень якості управління, оновлення технологій та інформаційної бази. Між зазначеними поняттями існує більш

складний причинно-наслідковий зв'язок, який потребує додаткового з'ясування.

Деякі дослідники, які дотримуються позиції щодо розуміння економічної безпеки як певного стану підприємства, пов'язують її з ефективністю його діяльності. Так, Т.Б. Кузенко [3], вважає, що економічна безпека визначається ефективністю використання ресурсів підприємства та наявних ринкових можливостей, що дає змогу запобігати внутрішнім та зовнішнім загрозам і забезпечувати тривале виживання/розвиток на ринку відповідно до вибраної місії. Це дещо односторонній підхід, оскільки ефективність є самостійною категорією, а підняти її економічною безпекою не має сенсу. Однак слід уточнити, що ефективність діяльності впливає на економічне забезпечення підприємства, але одним із завдань системи економічної безпеки є створення умов ефективного використання ресурсів. Отже, між зазначеними категоріями існує складний каузальний зв'язок, вони слугують відображенням різних економічних явищ. Крім того, ефективне використання ресурсів не слід вважати запобіжним засобом протидії внутрішнім та зовнішнім загрозам. Дія останніх може негативно вплинути на досягнутий високий рівень ефективності та привести до втрати підприємством конкурентоспроможності.

Ефективне використання ресурсів пов'язане з безпекою підприємства також в іншому ракурсі. Так, Г.О. Швиданенко та О.І. Олексюк, дотримуючись традиційного підходу, за якого безпека – це «такий стан соціально-технічної системи підприємства, котрий дає змогу уникнути зовнішніх загроз і протистояти внутрішнім чинникам дезорганізації» [4, с. 162], справедливо застерігають, що цей «термін уживався в юридичній практиці для позначення системи прав із збереження ресурсів і результатів їх продуктивного використання» [4, с. 162]. Якщо ж підходити з економічної позиції, як зазначають автори, то сам механізм «збереження» не входить до системи управління підприємством.

Економічну безпеку підприємства більшість дослідників обґрунтовано пов'язує з поняттями ризику та загроз, підкреслюючи, що останні є об'єктом впливу діючої системи корпоративної економічної безпеки. Проте деякі вчені бачать іншу роль зазначених понять. Так, Є.П. Картузов розуміє ризик як одну з форм небезпеки:

- можлива небезпека невдачі дій, що вживаються, або самі дії, пов'язані з такою небезпекою;
- існування або можливість виникнення ситуації, за якої формуються передумови протидії реалізації цінностей, інтересів та цілей забезпечення безпеки;
- можливість, яка спричиняє чи може спричинити невдачі запланованих дій та погіршити становище підприємства або спричинити його банкрутство; фінансовий ризик, на думку автора, пов'язаний з управлінням підприємством та прийняттям для підприємства кардинальних рішень, адже будь-яке управлінське рішення – це вже ризик його реалізації та наслідків [5, с. 174].

Далі науковець стверджує, що загроза виступає ще однією формою небезпеки:

- як небезпека на стадії можливого переходу у дійсність, як наявна чи потенційна демонстрація готовності;
- як існування або можливість виникнення ситуації, за якої формуються передумови протидії забезпеченню безпеки;

– як сукупність причин та умов, які створюють небезпеку інтересам суб'єкта [5, с. 175].

Деякою мірою можна погодитися з тим, що загроза є формою небезпеки, яка має вірогідний характер, тобто загроза підприємству є можливою небезпекою його діяльності чи навіть існуванню. Ризик також характеризує можливу небезпеку, але, на відміну від загрози, що передбачає вербальну диференціацію, підлягає кількісному виміру, зокрема у вартісних одиницях.

Позиції, яка стосується фінансової сфери, дотримується І.О. Бланк. Під фінансовою загрозою безпеці підприємства вчений розуміє форму вираження протиріч фінансових інтересів підприємства з фінансовим середовищем його функціонування, яка відображає реальну або потенційну можливість появи деструктивного впливу різних чинників та умов у процесі фінансового розвитку та приводить до прямого або опосередкованого економічного збитку [6, с. 53]. При цьому автор наголошує на тому, що передумовою формування системи фінансової безпеки підприємства, окрім визначення пріоритетних фінансових інтересів, є ідентифікація загроз їх реалізації [6, с. 49]. Це дасть змогу оцінити ризики нанесення збитку фінансовим інтересам та сформувати ефективну систему фінансової безпеки підприємства.

Близькість понять економічної та фінансової загрози обумовлена відповідним рівнем подібності економічної та фінансової безпеки. Аналіз наукової літератури показав, що більшість вчених дотримується позиції, що базується на виокремленні фінансової складової як однієї з ключових в системі економічної безпеки підприємства.

Під фінансовою безпекою підприємства часто розуміють такий його фінансовий стан, що характеризується:

- збалансованістю та якістю сукупності фінансових інструментів, технологій та послуг, які використовуються підприємством;
- стійкістю до внутрішніх та зовнішніх загроз;
- здатністю фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію його фінансових інтересів;
- забезпечувати розвиток цієї фінансової системи [7].

Ключовими характеристиками тут виступають стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз, здатність забезпечити реалізацію фінансових інтересів. Щодо збалансованості та якості сукупності фінансових інструментів, технологій та послуг, то таке формулювання має варіативний зміст, оскільки не розкриває сутності та вимог до збалансованості названих елементів. Цільову ж орієнтацію на розвиток фінансової системи слід розуміти як необхідність дослідження динаміки фінансової безпеки заради коригування відповідних управлінських рішень.

Іноді сутність та сферу формування фінансової безпеки підприємства не виправдано звужують, віддаючи перевагу впливу зовнішнього середовища. На думку О.Ю. Амосова, «фінансова безпека підприємства є комплексним поняттям і пов'язана не стільки з внутрішнім станом самого підприємства, скільки з впливом зовнішнього середовища, з її суб'єктами, з якими підприємство вступає у взаємодію» [8, с. 78]. Справді, характер зовнішнього середовища має суттєвий вплив на внутрішній стан підприємства, але це не означає, що воно є єдиним джерелом загроз. Помилкові управлінські рішення також можуть значно погіршити фінансовий стан підприємства,

тому фінансова безпека має бути зорієнтована на проактивне подолання загроз незалежно від того, де вони виникають. Упередження дії загроз є визначальною функцією системи безпеки підприємства, зокрема фінансової.

Іншою модальною ознакою фінансової безпеки підприємства є стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів, що виражається у високих значеннях фінансових показників прибутковості та рентабельності бізнесу, структури його капіталу, норми дивідендних виплат за цінними паперами, а також курсової вартості його цінних паперів як синтетичного індикатора поточного фінансово-господарського стану підприємства та перспектив його розвитку [9]. Зазначений підхід ґрунтується на розглянутому вище розумінні економічної безпеки як певного стану підприємства, обумовленому ефективністю його діяльності, але стосовно фінансової сфери підприємства. Отже, більшість оціночних характеристик складають показники ефективності та результативні показники, які стосуються не лише фінансової безпеки підприємства. Крім того, таке визначення фінансової безпеки характеризує наслідки реалізації діючої системи, але не поширюється на безпекові ознаки, що мають застосовуватися в майбутньому.

Різновидом фінансової безпеки підприємства, а іноді і його синонімічним аналогом часто є поняття фінансової міцності та стійкості. Так, вчений-фінансист з Ірландського інституту менеджменту К. Уолш вважає, що «найпростішим тестом фінансової міцності компанії є запитання, чи матиме вона достатньо коштів зараз та у майбутньому, щоб вчасно розплатитися за усіма поточними зобов'язаннями» [10, с. 129]. Зазначимо, що вчений дотримується позиції, що фінансова міцність має забезпечити покриття зобов'язань не лише в поточному періоді, але й в майбутньому, що наближує це поняття до безпекових фінансових характеристик підприємства.

Близьким, але таким, що має більш широкий спектр охоплення об'єктів убезпечення, К. Уолш вважає фінансову стійкість підприємства. «Під фінансовою стійкістю ми маємо на увазі здатність компанії долати операційні труднощі» [10, с. 140], тобто рівень фінансової стійкості підприємства має убезпечити фінансування усіх витрат і платежів, пов'язаних з проведенням за певний період часу всіх фінансових, виробничих та господарських операцій.

Деякі автори разом з поняттям фінансової стійкості підприємства виокремлюють його фінансову стабільність як диференційовану характеристику концентрації власного капіталу підприємства. Проте навряд чи виправданим буде використання цих понять у паралельному режимі. Вони мають різний рівень агрегування та аналітичного призначення [11, с. 407–412].

Окремі дослідники роблять спроби принести в науковий лексикон, що супроводжує дослідження проблеми фінансової безпеки підприємства, не виправдано узагальнені оціночні характеристики. Так, Г.О. Крамаренко зазначає, що «фінансова стійкість підприємства – найважливіша характеристика його діяльності та фінансово-економічного добробуту». Можна уявити, з якими теоретико-методичними складнощами зустрінеться аналітик, який наважиться визначити рівень фінансової стійкості підприємства в контексті забезпечення його «фінансово-економічного добробуту» [12, с. 48].

Намагання зазначених дослідників звести розуміння фінансової безпеки підприємства до фінансова міцності, стійкості або стабільності виглядає необґрунтованою спробою затвердити власну позицію засобами термінологічного урізноманітнення, яка ґрунтується на понятті фінансового стану.

Найбільш повне формулювання сутності фінансової безпеки підприємства належить І.О. Бланку, який зазначає, що це поняття «являє собою кількісно і якісно детермінований рівень його фінансового стану, що забезпечує стабільну захищеність його пріоритетних збалансованих фінансових інтересів від ідентифікованих реальних і потенційних загроз зовнішнього та внутрішнього характеру» [6, с. 24]. Вчений правильно зазначив, що призначенням фінансової безпеки є захищеність підприємства від загроз не тільки зовнішнього, але й внутрішнього характеру, які можуть нанести не меншої шкоди його фінансовому стану, ніж інфляція, конкуренти, фінансові посередники, товарні контрагенти тощо.

Водночас виникає питання доцільності наголошення на зв'язку фінансової безпеки з ідентифікованими реальними та потенційними загрозами. Фінансова безпека має запобігати будь-яким загрозам, зокрема неідентифікованим. Механізм фінансового забезпечення повинен працювати синхронно, упереджуючи всі можливі негативні прояви динаміки середовища, які є результатом цих загроз. Безумовно, ідентифікація потенційної загрози дасть змогу на більш ранній стадії задіяти механізм фінансового забезпечення, але неідентифікована загроза виявляється зазвичай впродовж певного часу. Це дає змогу вжити відповідних захисних заходів, які передбачені системою безпеки, як відповідь на початкові наслідки зазначеної загрози, характер якої ще слід з'ясувати. Зазначимо, що згадані початкові наслідки загрози можна виявити в несприятливій динаміці окремих показників розвитку підприємства.

Сутність фінансової безпеки залежить від диференціації її місця в системі фінансового корпоративного управління в контексті взаємозв'язку з фінансовим станом підприємства. Можна виокремити два варіанти функціонального співвіднесення фінансової безпеки та фінансового стану підприємства:

1) фінансовий стан – це кількісно та якісно детермінована оцінка фінансової безпеки підприємства;

2) фінансовий стан – це результат задіяної системи фінансової безпеки.

В першому варіанті фінансова безпека отожднюється с фінансовим станом, а в другому варіанті вона є комплексом управлінських рішень та дій, спрямованих на досягнення цільового рівня забезпечення підприємства, що характеризується відповідними показниками фінансового стану. Отже, фінансова безпека є керуючою підсистемою підприємства, що має забезпечити фінансову стійкість підприємства в поточному та стратегічному періодах. Фінансова стійкість як оціночна характеристика фінансового стану є об'єктом управління фінансової безпеки.

Варіабельність розуміння фінансової безпеки підприємства обумовлена різними підходами до трактування її категоріальної належності, а саме розрахунково-аналітичної та організаційно-управлінської (табл. 1).

Фінансова безпека як розрахунково-аналітична категорія обумовлює прикладне трактування її змісту як певного фінансового стану підприємства, а фінансова безпека як організаційно-управлінська категорія – як управлінської підсистеми.

Фінансова безпека як певний стан підприємства є керованою характеристикою, оскільки слугує наслідком зазначеного стану. Фінансовий стан надає кількісній оцінці рівень забезпечення підприємства, а розраховується на основі визначених фінансових показників діяльності.

Критерієм такого оцінювання є цільові значення цих показників, які залежать від значної кількості чинників, зокрема діючої фінансової політики, корпоративної та конкурентної стратегії з пріоритетними рівнями ризиків, зовнішніх тимчасових та тривалих обставин, внутрішніх оперативних умов діяльності.

Фінансова безпека як стан фінансів підприємства має велике аналітичне значення та дає змогу констатувати минулі фінансові успіхи або прорахунки. Однак для прийняття управлінських рішень на майбутнє необхідно здійснювати прогнозування фінансової безпеки методами екстраполяції, використання яких має багато обмежень, та й надійність таких прогнозів має диференційований характер. Основною причиною цього є моментний характер оцінювання фінансової безпеки на основі фінансового стану підприємства, рівень якого може змінюватися в значному діапазоні, що ускладнює формування аналітичної регреспективи, придатної для екстраполяції.

Фінансова безпека як управлінська підсистема є керуючою. Вона є причиною в каузальному зв'язку «безпека – фінансовий стан», від її якості та визначених управлінських рішень зна-

Таблиця 1

Категоріальна варіабельність розуміння сутності фінансової безпеки підприємства та її змістові ознаки

Змістові ознаки	Категорії фінансової безпеки підприємства	
	розрахунково-аналітична	організаційно-управлінська
Характер керованості	Керована	Керуюча
Оціночний вимір	Переважно кількісний	Переважно якісний
Спосіб оцінювання	Розрахунковий	Експертний
Об'єкт оцінювання	Фінансовий стан	Система безпеки
Критерій оцінювання	Цільовий рівень показників фінансового стану	Еталонні характеристики системи
Місце в каузальному зв'язку «безпека – фінансовий стан»	Наслідок	Причина
Прикладне призначення	Аналітичне	Управлінське
Час реалізації	Минулий	Майбутній
Характер спостереження	Моментний	Періодичний

Джерело: розроблено авторами

чною мірою залежить фінансовий стан підприємства. Однак сама система фінансового забезпечення діяльності підприємства підлягає управлінському впливу, отже, є об'єктом управління. Від її досконалості залежать попереджуючі рішення, що спрямовані на досягнення цільового фінансового стану підприємства.

Фінансова безпека має певний термін застосування, а саме довгостроковий чи короткостроковий. Від цього залежать вимоги до безпеки та сама процедура її формування. В разі довготривалого періоду застосовують технології стратегічного менеджменту та трансформовану систему моніторингу зовнішнього й внутрішнього середовища підприємства. Складність прикладного використання фінансової безпеки як управлінської підсистеми пов'язана з розрахунковим часом реалізації, що обумовлює її оцінювання виключно у вірогідному режимі.

Оцінювання безпеки як підсистеми має переважно якісний характер та має ґрунтуватись на системі відповідних критеріїв. Вони мають переважно вербальний характер, а саме оцінювання здійснюється групою експертів. Зрозуміло, що суб'єктивна складова при цьому має вагоме значення. Суб'єктивна, точніше управлінська, оцінка безпеки підприємства посилюється також через використання експертно визначених еталонних характеристик системи. Вони може включати задекларовані рівні ризиків, визначену процедуру спостереження за середовищем функціонування підприємства, послідовність превентивних безпечових дій.

Загалом проблема суб'єктивності в аналітичній сфері має відносний характер. Як зазначалось вище, оцінювання фінансової безпеки (фінансового стану в разі їх отожднення) пов'язане з тими чи іншими інтересами. Правильне застереження щодо цього зробив О.Ю. Амосов. Він зазначив, що «інтереси підприємства невід'ємні від їх суб'єктів, оскільки інтереси підприємства – це персоналізована категорія. Інтересів взагалі не існує» [8, с. 79]. Кожний співробітник є носієм корпоративних та особистих інтересів. У аналітика, що здійснив розрахунок, у менеджера, який має прийняти управлінське рішення, у власника з його прагненням більшого доходу уявлення про характер загрози та допустимий рівень ризику

можуть різнитися. Отже, вбачається виправданим кваліфікувати оціночний вимір фінансової безпеки в категоріально стриманій формі, а саме як переважно кількісний та переважно якісний.

Повертаючись до дискусійного питання оціночної доцільності фінансової/економічної безпеки на основі певного фінансового/економічного стану «як кількісно і якісно детермінованого рівня його фінансового стану» [6, с. 24], визнаємо, що це не є повною характеристикою безпеки, оскільки ґрунтується переважно на наслідкових ознаках системи забезпечення діяльності підприємства, які обмежують управлінські можливості підприємства, особливо у середньо- та довгостроковій перспективі. Фінансовий стан є характеристикою фінансового забезпечення на певний момент, не зрозуміло, впродовж якого періоду він буде незмінним. Задля здійснення ефективного фінансового управління підприємством рівень безпеки повинен мати часовий горизонт. Отже, оцінювання фінансової безпеки щодо організаційно-управлінського та розрахунково-аналітичного підходів дасть змогу комплексно вирішити це питання на основі врахування причинно-наслідкових характеристик досліджуваного явища.

Висновки і пропозиції. Розглянуті концептуальні підходи до розуміння сутності фінансової безпеки дають підстави стверджувати, що це є складною багаторівневою системою, що є комплексом управлінських рішень та дій, спрямованих на досягнення цільового фінансового стану підприємства, диференційованого в часі залежно від характеру визначеної фінансової політики та діючої стратегії розвитку. Фінансову безпеку можна розглядати як оціночну характеристику захищеності підприємства від загроз оточуючого середовища та управлінську підсистему, яка має забезпечити певний фінансовий стан підприємства, здатний унеможливити реалізацію зазначених загроз. В першому випадку об'єктом управління буде фінансовий стан підприємства, в другому – сама система безпеки з її якісними ознаками, послідовністю процедур аналізу, контролю та коригування поточних дій. Їхнє поєднання дасть змогу комплексно оцінити діючу систему фінансової безпеки, що слугуватиме аналітичною основою прийняття правильних управлінських рішень щодо її вдосконалення в майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Шлыков В.В. Комплексное обеспечение экономической безопасности предприятия. Санкт-Петербург : Алетей, 1999. 138 с.
2. Гончаренко Л.П. Экономическая и национальная безопасность. Москва : Экономика, 2007. 543 с.
3. Кузенко Т.Б. Планування економічної безпеки підприємства в умовах ринкової економіки : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.06.01. Київ, 2004. 18 с.
4. Швиданенко Г.О., Олексюк О.І. Сучасна технологія діагностики фінансово-економічної діяльності підприємства : монографія. Київ : КНЕУ, 2002. 192 с.
5. Каргузов Є.П. Визначення фінансової безпеки підприємства: поняття, зміст, значення і функціональні аспекти. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. № 8 (134) С. 172–181.
6. Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия. Киев : Ника-Центр ; Эльга, 2004. 784 с.
7. Горячева К.С. Механизм управления финансовой безопасностью предприятия : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.06.01. Київ, 2006. 17 с.
8. Амосов О.Ю. Фінансова безпека підприємства в сучасних економічних умовах: теоретичний аспект. *Проблеми економіки*. 2011. № 4. С. 76–80.
9. Мунтян В.І. Теоретичні засади економічної безпеки. *Національна програма забезпечення економічної безпеки в контексті стратегії соціально-економічного розвитку України* : матеріали круглого столу, 1 листопада 2000 р. Київ : НІУРВ, 2001. С. 53–56.
10. Уолш К. Ключові фінансові показники. Аналіз управління розвитком підприємства / пер. з англ. Л.Л. Лазебний. Київ : Наукова думка, 2001. 367 с.
11. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник. Київ : ЦУЛ, 2002. 496 с.
12. Крамаренко Г.О. Фінансовий аналіз і планування : навчальний посібник. Київ : ЦУЛ, 2003. 224 с.

Блакита А. В.

Бутова Т. Ю.

Киевский национальный торгово-экономический университет

НАУЧНАЯ ПАРАДИГМА ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Резюме

В статье рассмотрены существенные характеристики финансовой безопасности предприятия. Проанализированы, обобщены, систематизированы современные подходы к трактовке этого понятия. Выделены категориальная вариабельность понимания сущности финансовой безопасности предприятия и ее содержательные признаки. Предложено собственное определение сущности понятия «финансовая безопасность предприятия».

Ключевые слова: безопасность, финансовая безопасность, финансовая безопасность предприятия, финансовое состояние, финансовая устойчивость, риск, угроза, финансовые интересы.

Blakitya G. V.

Butova T. Yu.

Kyiv National University of Trade and Economics

SCIENTIFIC PARADIGM OF FINANCIAL SECURITY OF THE ENTERPRISE

Summary

The article deals with the essential characteristics of financial security of the enterprise. The modern approaches to the interpretation of this concept are analyzed, generalized and systematized. The categorical variability of understanding of the essence of financial security of the enterprise and its meaningful features is distinguished. Proposed self-determination of the essence of the notion of financial security of the enterprise.

Keywords: security, financial security, financial security of an enterprise, financial condition, financial stability, risk, threat, financial interests.